

BUDIMLJE U SKADARSKOM DEFTERU IZ 1485. GODINE

Marijan Premović

In this work we presented the settlements of Budimlja which were listed in the cadastral register of Skadar of 1485. Thanks to this detailed Ottoman document, today we have a complete demographic and economic picture as well as the list of names of inhabitants and their duties. Budimlja has 29 villages, from Zaostar and Babino on north, to Trepča, Šekular and Gornja Rženica on south which are explicitly claimed to belong to Budimlja. Many of these villages kept their names until today.

Osmanski prodori u Gornje Polimlje s kraja XIV i iz prve polovine XV vijeka, po svemu sudeći nijesu uslovlili veće poremećaje i pokrete stanovništva na ovom prostoru. Ni poslije definitivnog turskog osvajanja ove oblasti (1455)¹ nije došlo do značajnih demografskih promjena i prekida u kontinuitetu stanovništva. O tome svjedoči i činjenica da su tu gotovo sva naselja u župi Budimlji, pa i šira područja u Gornjem Polimlju, zadržala ranija imena. Osmanlije su stare srednjovjekovne župe pretvarali u svoje teritorijalno upravne jedinice – nahije, zadržavši pri tom stara imena (Budimlja, Plav). Budimlja nastavlja svoj društveno-politički život i pod turskom vlašću.²

---

¹ Б. Шекуларец, *Берански крај до краја средњег вијека*, Токови 2, Беране 2009., 110.

² S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485*, Tiranë 1974., 73 – 91; М. Дашић, *Друштвено – политичке прилике на територији данашње сјевероисточне Црне Горе од друге половине XV до краја XVII вијека*, Историјски записи 1 – 2, Титоград 1986., 23 – 24.

U prvoj polovini XV vijeka izgleda da je bilo i izvjesnog doseljavanja sa Kosova i Metohije u oblast Gornjeg Polimlja. Predanje kazuje da su Vojinovići u susjednu Trepču došli sa Kosova i novom naselju dali ime po kosovskoj Trepči, kao uspomenu na svoju napuštenu Trepču. Sušedi su ih oduvijek smatrali starošediocima.³ O ovom predanju nemamo potvrde u pisanim izvorima, mada može da bude idikativno da je bilo nekih preseljavanja sa Kosova u Gornje Polimlje.

Osmanlije su vršile katastarske popise naših zemalja i tako je došlo do diobe i smanjenja seoskih atara i uvećanja broja seoskih naselja. Tako na teritoriji sela Goražde kao posebna naselja izdvajaju se krajem XV vijeka sela: Gornje i Donje Zagrađe, Jahodole i Dinje.⁴

Sva naselja nahije Komnin pripadala su ličnom pošedu sandžakbega – hasu. I pored toga što je zvanični naziv nahije Komnin, vjerovatno prema ličnom imenu, u turskom popisu iz 1485. godine navodi se da sela pripadaju Budimlji, što znači da se ime župe očuvalo kao oblasni naziv. Nahija Komnin imala je 29 sela, od Zaostra i Babinog na ševeru, do Trepče, Šekulara i Gornje Rženice na jugu.⁵ Mnoga sela sačuvala su se do danas, a

³ М. Барјактаровић, *Етнички развитак Горњег Полимља*, Гласник Цетињских музеја књ. VI, Цетиње 1973., 183.

⁴ Г. Томовић, *Жупа Будимља*, Милешевски записи 5, Пријепоље 2002., 70.

⁵ S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485*, 73 – 91; Za našu srednjovjekovnu istoriju najveći značaj imaju popisni (katastarski) defteri (tahrîr defterleri). Postoje dvije vrste popisnih deftera: detaljni (müfassal) i sumarni (icmâl, mücmel) defteri. Pulaha ističe da je Skadarski defter iz 1485. godine štampan prema tipu detaljnih deftera (müfassal). Pomenuti defter pruža nam dragocjene podatke za Budimlju, omogućuje da se odgovori na važna pitanja o gustini naseljenosti, porijeklu stanovništva, vrsti porodica, zanimanjima, o ekonomskoj osnovi života i ekonomskom stanju stanovništva,

zahvaljujući dragocjenim istraživanjima akademika Mitra Pešikana poznat nam je veliki broj njihovih imena i položaj.⁶ Na sela nahije Komnin neposredno su se nastavljala ona iz nahije Zla Rijeka.⁷

Turski defteri popisuju poreske glave (muško stanovništvo), neoženjene i udovice. Stanovništvo koje je iz određenih razloga oslobođeno poreza (sokolari, derbedžije i drugi) ne ulaze u

---

o prinosima i приходима, o povlašćenom sloju. Up. S. Rizaj, *O defteru Skadarskog sandžaka iz 1485. godine*, Jugoslovenski istorijski časopis 1 – 2, Beograd 1980, 106 – 126; Pod Osmanlijama Budimlja ostaje u domenu carskog hasa, a pod tim imenom prvi put se pominje 1597. godine. Б. Шекуларац, *Берански крај до краја средњег вијека*, 110.

⁶ Za istorijsko–geografska istraživanja i proučavanja sastava stanovništva na području Polimlja nezaobilazni su radovi lingviste akademika Mitra Pešikana. Bio je veliki znalac jezika, umio je da identifikuje po čemu je šta nazvano. М. Пешикан, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози IV, Српска академија наука и уметности, Београд 1983., 1 – 135, 75 – 82 (нахија Комнин).

⁷ U Skadarskom defteru iz 1485. godine u nahiji Zla Rijeka upisano je 12 sela i to: **Ceranchova** (*Crešljevo*), **Zabrda** (*Zabrđe*), **Slatina** (*Slatina*), **Gludi** (*Kralje*), **Sevaca** (*Seoca*), **Bozhiq** (*Božiče*), **Podi** (*Pode*), **Juxihilat** (*Andželate*), **Brovishova** (*Prvoševine*), **Gjoliq** (*Đulići*), **Cacuni** (*Cecuni*), **Kotosi** (*Konjusi*). Gotovo sva sela popisana u nahiji Zla Rijeka postoje i danas pod istim imenom ili nešto izmijenjenim imenima u andrijevačkom kraju, zahvatajući prostor od Lukina vira s obje strane Lima uzvodno do Sućeske i u slivu rijeke Zlorečice. Čitava nahija imala je 228 upisanih domova po domaćinima, kao i 30 bečarskih (samačkih) i 12 udovičkih kuća. Nahija Zla Rijeka, kao i njoj susjedne, bila je has Skadarskog sandžakbega, koji je ubirao godišnji prihod 15.837 akči. S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485*, 112 – 119; Imena i položaj ovih naselja donosi М. Пешикан, *Зетско – хумско – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози IV, 1 – 135, 84 – 85.

popis, tako na osnovu deftera možemo govoriti o broju popisanih stanovnika, a ne o ukupnom broju stanovnika ove popisane teritorije.⁸

<i>Skadarski defter 1485. g.</i>	<i>Broj kuća</i>	<i>Broj neoženjenih</i>	<i>Broj udovica</i>	<i>Ispendža</i>	<i>Ukupan prihod</i>
Trg Budimlja	29	10	7	1105 akči	8863 akči
Selo Šekular	30	10	2	1012	7460
Papranište	39	12	3	1293	2948
Peknik	23	10	2	837	2339
Borovca	8	3	/	275	744
Zabarana	8	3	/	250	773
D. Zagrada	18	8	/	600	1672
Vojnička	32	10	3	1168	3226
Buče	29	6	2	887	2168
Gošin	4	/	/	/	436
Podstrane	26	5	2	787	2424
Mača	18	3	2	537	2086
Dapsić	33	8	3	1043	2420
Kaludri	11	4	2	367	1380
Črnovrh	7	2	2	237	1250

⁸ O značaju osmanskih popisnih knjiga kao istorijskih izvora videti: E. Миљковић, *Османске пописне књиге дефтери као извори за историјску демографију – могућности истраживања, тачност показатеља и методолошке недоумице*, Теме 1, Ниш 2010, 363 – 373.

U defteru na prvom mjestu bilježena su imena poreskih obveznika, a na drugom kao bliža odrednica stajala su imena njihovih očeva ili srodnika. Za razliku od vladarskih povelja, đe nema ženskih imena, u deftere su upisivane udovice koje su bile nosioci poreskih obaveza.

Babina	27	10	2	937	2205
Goražde	37	10	1	1181	2688
Tihodol	14	1	1	381	1151
Dragosava	15	2	1	481	1335
Din	6	1	1	181	730
G. Zagrad	24	9	1	831	2353
Vrapotok	29	8	4	949	2581
Čaglavina	5	1	1	156	738
Trepča	43	10	7	1362	3204
Rženica	24	5	2	737	2608
Zaostro	28	10	2	962	2418
Parica	8	2	1	281	862
Lumenica	10	7	2	437	966
Zagorje	33	10	1	1081	2915
Velid	/	/	/	/	150
Ukupno jedan trg, sela 29	618	179	57	20355	62088

Tabela I prema popisnom defteru Skadarskog sandžaka iz 1485. godine

Prema ovom defteru, podaci vezani za sela Budimljanske nahije daju ukupan broj domaćina – muškaraca, broj kuća, ukupan broj udovica i ukupan broj neoženjenih. Nakon toga, dati su podaci o naturalnim i novčanim iznosima koje su stanovnici sela bili obavezni da plaćaju. Domaćini Budimlje imali su obavezu da godišnje plaćaju na ime ispendže (glavarina, lični porez), taksu u iznosu od 25 akči (turska novčana jedinica). Samačka (bečarska) domaćinstva sigurno su bila manje zadužena od

ostalnih. Udovička domaćinstva bila su oslobođena drugih poreza, izuzev ispendže koja je iznosila 6 akči godišnje.⁹

S obzirom na to da je popis imao fiskalni cilj, logično je pretpostaviti postojanje velike zainteresovanosti turskih vlasti da njih me obuhvate sve nosioce poreskih obaveza. Sigurno da je kvalitet podataka o registraciji poreskih obaveznika morao biti visok.

Kao što se vidi iz tabele I, u nahiji Budimlji dominiraju sela srednje veličine. Ima jedan broj malih sela (9), dok velikih naselja nema.¹⁰

Izgleda da ovim popisom nijesu obuhvaćena sva domaćinstva nahije Budimlje. Napomena popisivača stoji da ostali stanovnici sela Lumenica i Gošin, osim upisanih domaćinstava ova dva sela, nijesu „došli na upis“. Zanimljivo je istaći da je selo Veliđ sasvim bez stanovnika, jedino je upisan prihod od sela.¹¹

Krajem XV vijeka prvo i glavno mjesto u Budimlji bilo je samo naselje Budimlja sa prihodom trga i globa u iznosu 4.200 akči. Ovo mjesto imalo je 46 kuća i ukupan prihod od 8.862 akče.¹²

---

⁹ S. Rizaj, *O defteru Skadarskog sandžaka iz 1485. godine*, 115 – 116; M. Јовановић, *Тачност података и контрола*, Насеља и становништво у области Бранковића 1455. године, Београд 2001., 279 – 289.

¹⁰ Види: Типологију села даје М. Маџура, *Насеља и насељеност*, Насеља и становништво у области Бранковића 1455. године, 195 – 206; Патулјаста села (0 – 5), mala sela (6 – 20), srednja (21 – 81), velika (81 i više domaćinstava).

¹¹ S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485.*, 80, 90.

¹² S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485.*, 73 – 74; Budimlja je bila trg u kontinuitetu do kraja XVI vijeka, što je svakako pogodovalo procesu urbanizacije i pojavi ljudi koji se bave zanatima i trgovinom kao pretežnim zanimanjima. Na taj način biće odvojeni od agrarne proizvodnje. Od kraja XVI vijeka trg sve više opada i gubi značaj trgovačkog središta. O urbanizaciji videti: С. Мишић, *Градови и тргови Горњег Полиња у средњем веку (проблем деурбанизације и урбанизације)*, Милешевски записи 7, Пријепоље 2007., 119 – 125; Ур. Д. Ковачевић – Којић, *Пљевља у урбанизацији Полиња и Горњег Подриња*, Гласник Завичајног музеја, књ. 2, Пљевља 2001., 21 – 26.

Prema popisu Skadarskog deftera iz 1485. godine Budimlja je imala muslimansku zajednicu od četiri kuće koju su predstavljali: Širmerd, Ramazan, Karadža i Kurto. Riječ je o turskim činovnicima koji su ovđe došli sa ciljem da organizuju vlast. To potvrđuju i njihova imena. Popisani domaćini uglavnom nose slovenska imena, mada ima i nekoliko njih sa neslovenskim hrišćanskim imenima. Među stanovnicima pominju se tri došljaka, sedam udovica, jedan bogalj, jedan kožuhar, jedan sin popa, jedan pop. U selu je Uglješa, Pekulin sin, imao obavezu da kao vojnik džebe-lija (teški oklopnik na konju) ide u rat sa grupom pomoćnika jamaka, koju su činili: Vuk (sin Radonje), Radič (sin Vukmira), Dimitrije (sin Selaka), Božidar (sin Todora), Vukča (sin kaluđera), Radoslav (sin Vihića, iz sela Jahodol) i Ivan (sin Vuksana). Vojnike i jamake poimenično sriječemo još u nekim budimljanskim selima: Goraždu, Šekularu, Zaostru, Bidiću i Pekniku.¹³

Jedan vijek kasnije, u popisnom defteru Skadarskog sandžaka iz 1582/83. godine, u Budimlji je bilo svega 55 domaćinstava. Zanimljiv je podatak da u popisu ovog mjesta nema ni jednog muslimana.¹⁴

Ovo potvrđuje naše mišljenje da su one četiri muslimanske kuće turskih činovnika useljeničke i privremenog karaktera. U Budimlji dugo poslije uspostavljanja turske vlasti nije se mijenjala etnička struktura i zadržan je slovenski karakter.

---

¹³ S. Pulaha, *Defteri i regjistrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485*, 73 – 74, 412 – 413; М. Премовић, *Војнуци Будимље у Скадарском дефтеру 1485. године*, Токови 1, Беране 2010., 255 – 259, где је наведена старија литература о војницима; Lingvističku analizu imena popisanim u ovom defteru vidi: М. Пешикан, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономотолошки прилози IV, 75 – 82; Д. Дошљак, *Стара имена из Горњег Полимља и Бихора*, Токови 1, Беране 2008, 149 – 154; Исти, *Стара лична имена*, Даниловград, 2010.

¹⁴ *Историја Црне Горе III/1*, Титоград 1975., 527 (М. Васић).

Iz popisnog deftera 1485. godine mnoga sela zadržala su svoja imena i danas, ali nekoliko njih pod tim imenom više ne postoje. Zaostro – i danas je tako; Babina –sadašnje selo Babino; Dragosava – i danas je tako; Mačte – današnje selo Mašte; Goražde – javlja se još u Svetostefanskoj hrisovulji (1314 – 1316) i to ime očuvalo se i danas; Budimlja – i danas postoji selo Budimlja; Veliđ – današnje selo Velide; Lumenica – današnje selo Lubnica; Črnovrh – današnje selo Crni vrh; Dolina Zagradina i Gorni Zagrad – današnja su sela Gornje i Donje Zgrade; Dapsić – danas Dapsiće; Peknik – današnje selo Petnjik.¹⁵

Lug i Bečaca – zajedno upisani lokaliteti, sa napomenom da je to jedno naselje, čije je drugo ime Varapotok sa tri mahale kako je bilo upisano u osnovnom popisu, to su sela Pešca i Gornji i Donji Lužac koja se nastavljaju jedno na drugo, a ne selo Luge, kako navodi Pulaha, koje se nalazi na suprotnoj strani Lima;¹⁶ Buče – i danas je tako; Zagorje – i danas je tako; Borovca – današnje selo Rovca; Ržanica – sadašnje selo Donja Ržanica; Vojnička – današnje selo Vinicka; Trepča – i danas je tako; Kaludri – današnje selo Kaludra; Šekular – javlja se u Svetostefanskoj hrisovulji, selo se i danas tako zove;¹⁷ Din (ili Dejn) – pripada očito grupi poličkih sela i zaselaka, njegov trag sačuvao se u toponimu Dinje;¹⁸ Tihodol – staro selo Jahodole pominje se u XIX vijeku, danas je Jodole.¹⁹ Čaglavina – današnje selo

---

¹⁵ Imena i položaj ovih naselja donosi M. Pešikan, ispravljajući na više mjesta čitanje S. Pulahe. Vidi: M. Пешикан, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози IV, 78 – 79.

¹⁶ S. Rizaj navodi da je Pulaha pogrešno pročitao ovo naselje kao Vrapotok, i da se to čita kao Rapotok. S. Rizaj, *O defteru Skadarskog sandžaka iz 1485. godine*, 116.

¹⁷ M. Пешикан, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози IV, 78 – 79.

¹⁸ P. Вешовић, *Племе Васојевићи*, Сарајево 1935., 176 – 177.

¹⁹ S. Pulaha selo Jahodol čita jednom kao Tihodol, a drugi put pogrešno kao Pečodol. Spominje selo Jahodole M. Ђ. Милићевић, *Неумо о Васојевићима*, Гласник Српског ученог друштва, књ. V, св. XVII, Београд 1867., 67 – 76.

Glavaca, severozapadno od Berana, na starijim kartama Glavač, Pulaha ga je očigledno pročitao sa zamjenom slogova.²⁰

Neka sela u popisu bilo je teže ubicirati. Tako, selo koje je zabeleženo u defteru kao Zabarana, između Ržanice i Rovaca, nije današnje Berane kako navodi S. Pulaha. Tačna je ubikacija dr Gordane Tomović koja navodi da je to Bijedanaj, zaselak na istoimenom potoku u selu Donja Rženica, pod brdom Zarude.²¹

Selo Gošin, za koje popisivač kaže da pripada Bihoru, nijesam mogao preciznije da ubiciram, to je naselje svakako u blizini grada Bihora.²² Papranište je današnje selo Pračevac; Podstrane je današnje selo Bastahe; Parica je današnje selo Parike.²³

Najveći broj naselja vodi porijeklo iz srednjeg vijeka, po ličnim imenima, ili po odlici nekog terena. Selo Budimlja u imenu čuva uspomenu na srednjovjekovnu župu i episkopsko sedište, po jezičkoj tvorbi je pridjevska izvednica od slovenske riječke osnove Bud, od koje potiču imena Budin – Budim, Budimir, Budislav.²⁴ Posesivni pridjev za ženski rod bio je Budimlja, koji je, kao posljedica još uvijek nestabilnog pravopisa XII i XIII vijeka, zabilježen u izvorima kao Budimla ili Budimlja.²⁵

²⁰ Г. Томовић, *Жупа Будимља*, 71.

²¹ S. Pulaha, *Defteri i registrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485.*, 77; Г. Томовић, *Жупа Будимља*, 71.

²² S. Pulaha, *Defteri i registrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485.*, 80; O problemu ubiciranja sela vidi: Р. Новаковић, *Историјско – географске прилике*, Насеља и становништво у области Бранковића 1455. године, 65 – 71.

²³ Ova naselja su ubicirana zahvaljujući dragocjenoj pomoći dr Gordane Tomović, na čemu joj ovom prilikom još jednom najtoplije zahvaljujem.

²⁴ М. Пешикан, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози IV, 1 – 135, 15 (Будин из Жичке повеље); Исти, *Зетско – хумска – рашка имена на почетку турског доба*, Ономатолошки прилози V, Српска академија наука и уметности, Београд 1983, 1 – 182, 123 (Основа Буд –).

²⁵ П. Ивић – В. Јерковић, *Палеографски опис и правопис Дечанских хрисовуља*, Нови Сад 1982., 58, 62.

U literaturi su postojala osnovna kolebanja oko naziva župe – Budimlje ili Budimlja, koja su nastala zbog različitog oblika naziva starog i današnjeg sela,

Jedno od starijih sela je Petnjik, ime ovog sela je slovenskog porijekla, a nastalo je po fizičko–geografskim osobenostima njegovim (pećinama).²⁶ Goražde vodi porijeklo od starog slovenskog ličnog imena Gorazd.²⁷ Selo Bastahe vjerovatno je dobilo ime po bastasima, tako su se nazivali vlaški nosači – kiridžije – koji su od Brskova za župu Budimlju obavljali određeni saobraćaj.²⁸ Kaludra označava mjesto đe je bio ženski manastir ili pošed neke kaluđerice.²⁹ Selo Ržanica najvjerovatnije je ime dobilo po gajenju raži u ovome kraju.³⁰ Selo Pešca dobilo je ime po pješčarama, koje prekrivaju najveći dio seoskog atara. Selo Lužac je ime dobilo po lugovima uz Bisticu. Selo Buče svojim imenom podšća na nekadašnju obraslost bukovim drvećem.³¹ Ime sela Viničke sigurno podšća na nekadašnju njegovu vezu sa gajenjem vinove loze (i vinom).³² Selo Dragosava ime je dobilo po ličnom imenu, ili po dobrom kvalitetu zemljišnih površina i povoljnom položaju. Selo Zagrađe dobilo je ime po položaju jer leži iza brda

---

najčešće kao Budimlje, rede kao Budimlja. Prisvojni pridjev od imena Budimlja, u izvorima budiml'ski, izgovarao se budimljski, što bi danas dalo budimski. Zato se u naučnoj literaturi belježe različito – kao budimljanski ili budimaljski. Г. Томовић, *Жупа Будимља*, 64.

²⁶ М. Брајактаровић, *Село Петњик*, Зборник радова Етнографског института САНУ, књ. 19, Београд 1986., 182.

²⁷ Видјети: М. Премовић, *Средњовјековно село Горажде у Будимљанској жупи*, Токови 2, Беране 2010. (у штампи).

²⁸ М. Барјактаровић, *О именима два села из Горњег Полимља*, Гласник Одјељења друштвених наука 16, ЦАНУ, Подгорица 2004., 301 – 309.

²⁹ М. Грковић, *Антропониција и топонимија*, Насеља и становништво у области Бранковића 1455. године, 676.

³⁰ Р. Бакић, *Насеља Горњег Полимља*, Токови 2, Беране 2008., 114.

³¹ Р. Вешовић, *Племя Васојевићи*, 158 – 159, 167 – 168; М. Барјактаровић, *Етнички развитак Горњег Полимља*, 172.

³² Да је било винограда у овом дијелу Полимља потврђује нам и то што се у селу Docu (пored samог manastira Ђурdevих stupova) dio seoske zemlje naziva Vinogradište, а u selima Budimlji i Lužcu djelovi zemljišta nazivaju se Vinogradi. М. Брајактаровић, *О (неким) географским именима у делу горњег Полимља (западно од Берана)*, Глобус 28, Београд 2003., 67.

Gradac. Selo Lubnice dobilo je ime najvjerojatnije po „lubovima“ kore jele ili smrče, kojom su pokrivate kolibe i zgrade uopšte.³³ Ime sela Šekular može se reći da je veoma staro, potiče iz prijeslovenskog doba, izvorno je romansko – vlaško. Ime Šekular, kao i drugi neslovenski toponimi sa njegovog područja, jasno pokazuju da je ovaj kraj bio naseljen i prije slovenskog naseljavanja.³⁴ Od apelativa glava postalo je ime sela Glavaca. Crni vrh po orografskom nazivu vrha.³⁵

Imena sela dragocjena su jer mogu mnogo toga da otkriju. Neka imena sela govore o nekadašnjim odnosima, privređivanju (Vinicka), načinu stanovanja (Lubnice), saobraćanju (Basta'e) i ishrani (Ržanica).

Na osnovu dažbina (taksi) iz Skadarskog deftera 1485. godine, saznajemo šta se gajilo u svakom selu Budimlje. Od žitarica gajene su: pšenica, zob (ovas), ječam, raž, proso i bilje, čiji su plodovi služili za ishranu. Zemljoradnici u Budimlji, pored žitarica, sijali su mahunasto bilje, odnosno leguminoze. Od industrijskog bilja

³³ P. Вешовић, *Племя Васојевићи*, 158 – 177.

³⁴ М. Барјактаровић, *Етнички развитак Горњег Полимља*, 166; Р. Бакић: *Горње Полимље: природа, становништво и насеља*, Никшић – Андријевица 2005., 436 – 442.

³⁵ М. Грковић, *Антропонимија и топонимија*, 636, 674.

Postoji legenda o postanku imena nekih sela, a vezana je za Sibirjanin Janka i Nejakog Sekula. Naime, poslije propasti na Kosovu, Sibirjanin Janko bježio je preko ovih krajeva, sa njim je bio Nejaki Sekule. Silazeći u samu župu do Lima, probudio se Nejaki Sekule, pa se to mjesto otuda i prozvalo Budimlja. Njih dvojica idući dalje, jedva su od umora stigli do sušednog mjesta, zbog toga je nazvano Dospice (danas Dapsice). Prelazeći preko sušednog naseljenog mjesta u njemu su našli petoro braće, to jest „pet njih“. Po tome je to naselje nazvano Petnjik. Kada su dospjeli u rječnu zaravan morali su da se odmore jer su im mazge bili umorne i gladne, pa su počele da ržu. Po tome se ta zaravan i nazvala Rženica. Polazeći dalje zateklo ih je na putu nevrjeme, pa su mazge morale da rove (gaze i riškaju snijeg) ne bi li našle štogod trave ispod snijega. Zbog toga je selo Rovca dobilo ime. Vidi: М. Барјактаровић, *Легенда и истина о једном старом путу*, Гласник института Српске академије наука и уметности IX – X, Београд 1960 – 1961., 219.

---

jedino se uzgajao lan. Svako selo plaćalo je porez na povrće, a ukupni prihodi od povrća za nahiju Budimlje iznosili su 944 akče.³⁶

Zanimljivo je da u turskom defteru iz 1485. godine porezom na voće jedino su bile zadužene Čaglavina (6 akči) i Trepča (10 akči). Pored pomenutog poreza na voće, zanimljivo je istaći da je Trepča bila zadužena i posebnim porezom u iznosu od 30 akči na prihod od šljiva. Treba reći da je Trepča jedino selo u Gornjem Polimlju koje je plaćalo porez na prihod od šljiva.³⁷ Jedno od važnijih zanimanja srednjovekovnih Budimljana bilo je i pčelarstvo. Iz deftera saznajemo da je svako selo plaćalo porez na pčele. Ukupan prihod od svih sela iznosio je 852 akče.³⁸

Po obodu i dnu Beranske kotline sela su ovako raspoređena: severno i severoistočno od Berana: Budimlja, Zagrađe, Goražde, Dinje, Jodole, Mašte, Dragosava i Babino; istočno i jugoistočno od Beran sela Petnjik, Dapsiće i Zagorije; južno Rženica (Donja Rženica), Bijedanj, Rovca, Kaludra, Šekular. Na lijevoj strani Lima, a sjeverozapadno od Berana, bila su naselja: Zaostro, Veliđe, Glavaca, Lubnice, Parike i Crni vrh; zapadno i jugozapadno od Berana pokraj Lima: Lužac (danas Gornji i Donji), Pešca, Buče, Vinicka, Trepča.³⁹

---

³⁶ S. Pulaha, *Defteri i registrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485.*, 73 – 91.

³⁷ *Isto*, 88; U srednjem vijeku pravila se razlika između šljiva, jedne se nazivaju bijele, a druge crne. Vidi: M. Благојевић, *Земљорадња у средњовековној Србији*, Историјски институт, Београд 1973., 168.

³⁸ S. Pulaha, *Defteri i registrimit të Sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485*, 73 – 91; Nahija Budimlja bila je sandžak – begov has, ali u nekim selima: Pekniku, Babinu, Goraždu, Dragosavi i Ržanici postojale su i hasa livade, posjedi koje je spahija mogao sam obrađivati ili ih ustupiti, po slobodnoj pogodbi, na obrađiva-nje drugom licu. Ove hasa – livade nisu spadale u rajinsku zemlju, već je spahija njima mogao raspolagati dok je bio timarlija. Ukupan godišnji prihod sa ovih hasa – posjeda bio je procijenjen na 380 akči. *Isto*, 73 – 91.

³⁹ М. Лутовац, *Иванградска (беранска) котлина*, Српска академија наука и уметности, Посебна издања, књига ССХИХ, Географски институт, књига 11, Београд 1957., 104; Г. Томовић, *Жупа Будимља*, 71.